a. kaitstud doktoritöö „Die estnischen Nomina auf -ne purum“ (Helsingi, 1886). Teatavaks peatükiks väitekirjast on ka H-a eraldi ilmunud uurimus „Ueber die Ortsnamen auf -st“ (Verh. GEG 1876, VIII, 3), milles ta leiab, et eesti *ste*-lõpulised kohanimed on oma algupäralt õieti *ne*-lõpuliste noomenite mitmuse genitiivid. Samuti moodustab peatüki väitekirjast Õp. E. S-s peetud H-a ettekanne „Die plurale Infinitivendung auf *-sid* im Estnischen“ (1876). Väitekirja kavatsetud järjest („Nomina auf -ne compositum“) avaldas ta esimese osa pealkirja all „Eesti sõnadest -line lõpuga“ (Tartu, 1903). Siin püüab H. näidata, et *line*-lõpulised sõnad on tekkinud alalütlevast käändest (kirikul + i + ne) ja neid ei tohiks segada *lik*-liite abil tuletatud sõnadega. Hoopis eri ala puudutab ta uurimus „Ueber die estnischen Partikeln *ehk* und *või*“ (Verh. GEG 1881, X, 3), kus jälgitakse peamiselt *ehk* ja *või* tähendusikke suhteid. Ühenduses rahvaluulelise ainestiku kogumisega on H. püüdnud ka eesti murdeid jälgida. Ta uurimiskatsed Kolga-Jaani ja Setu murde kohta on jäänud aga pooleli. Sel alal on nimetada Õp. E. S-s peetud H-a ettekannet „Ueber die Inessiv-Endung im Süd-Estnischen“ (1875) ja paari käsikirjalist häälikuloolist tööd „Ueber den Laut h im Estnischen“ (1892) ja „Ueber das anlautende W im Estnischen“ (säilitatakse E. Kultuuriloolises Arhiivis Tartus). Üldiselt peeti H-a oma aja parimaks keeletundjaks. Talle usaldati Vene Teaduste Akadeemia poolt F. J. Wiedemann'i (vt.) „Eesti-Saksa sõnaraamatu“ teise trüki (1893) väljaandmistöö. Keelemehena võttis ta osa mitmesuguseist keelelistest komisjonidest ja mitmete teoste redigeerimisest.

Fr. Tuglas, Eesti Kirjameeste Selts (1932); A. Mohrfeldt, J. H. (1934); J. Roos, J. H. (1936); Lühike ülevaade õpetaja Jakob Hurda ametiala üle Otepääl (ERM-i Aastaraamat IX—X, ilm. 1934; tõlkinud H. Koppel); A. Rõude (Veitmann), J. H-a osa eesti rahvuslikus liikumises a-il 1863—1885 (1929; käsikiri EKS-s); H. Kruus, Jakob Hurda kõne esimesel eesti üldlaulupeol 1869 („Ajalooline Ajakiri“ 1932, nr. 1); *idem*, Eesti rahvuslikkude põhikeskuste suhtlemine 1860-ndail aastail (*ibid.* 1934, nr. 2, 3); *idem*, Eesti Aleksandrikooli asutamise mõtte arenemisloo algjärk (1860—1869) (*ibid.* 1935, nr. 4); *idem*, Eesti Aleksandrikooli komiteede likvideerimise küsimus a. 1883—1886 (*ibid.* 1931, nr. 3); *idem*, Ärkamisaja pärandus Eesti ajaloo uurimisele (*ibid.* 1930, nr. 3); Bericht des Pastors Dr. J. H. über seine Sammlung estnischer Volksüberlieferungen (Труды Десятаго Археологическаго Съѣзда въ Ригѣ 1896, II, 1899, lk. 64—72; St. Petersburger Ztg. 1896, ka äratrükina); „Eesti Postimehe Õhtused kõned“ 1896, nr. 50—51, 1897, nr. 1—2; Dr. J. H., Meine Sammlung estnischer Volksüberlieferungen im J. 1888 (St. Petersburger Ztg. 1888, nr. 353, ka äratrükina); Др. Г., О собраніи матеріаловъ для познанія эстонскихъ народныхъ преданій (Записки Императорской Академіи Наукъ LXIV, кн. II, 1891); K. Krohn, Histoire du traditionisme en Esthonie (JSFOu X, 1892, lk. 101—110); *idem*, J. H. (FUF VII, 1907, Anz. 1—3, lk. 72—76); *idem*, Übersicht über die wissenschaftliche Thätigkeit des Pastors Dr. J. H. (Отчетъ Императорскаго Русскаго Географическаго Общества за 1904 г.); A. R. Niemi, J. H. („Aika“ 1907, nr. 4); V. Reiman, Kivid ja killud I (1907), lk. 55—61, 72—75, 77—81; Н. Таннь, Страница изъ исторіи эстонскаго возрожденія („Вѣстникъ Знанія“ 1916, lk. 592—602); Tietosanakirja III (1911), v. 652—653 (U. K[arttunen]); Pvl. 1932, nr. 11, 12—13 (O. Loorits); R. Viidebaum, J. H-a kaastöölistest (ERM-i Aastaraamat IX—X, 1934); A. Kask, J. H. keelemehena („Eesti Keel“ 1932, nr. 1); E. Kirj. 1939, nr. 7 (H. Koppel, R. Viidalepp, R. Laanes, O. Urgart). *H. Kr.; R. V.; A. K.*

HURT, Max, majandustegelane, sünd. 28. VI 1871 vkj. Tartus kirikuõpetaja J. Hurt'i (vt. ka *Suppl.*) pojana, õppis 1883—89 Peetri koolis Peterburis, 1889—91 Tartu ülikoolis ja 1891—96 Peterburi ülikooli ajaloo-keeleteaduskonnas, mille lõpetas 1. järgu diplomiga. A-il 1898—1920 oli H. kummitööstuse a./s. „Treugolnik“ osakonnajuhatajaks ja prokuristiks Peterburis. Vahepeal võttis ta osa Maailmasõjast roodukomandörina. A-il 1920—25 toimis H. Eesti kaubandus-tööstusministri abina ja a-st 1925 Kaubandus-Tööstuskoja direktorina, 1933—36 ühtlasi Tallinna Akt-

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 95